

З ПЕРШАМАЕМ, ДАРАГІЯ ТАВАРЫШЫ!

Пралетары ўсіх краін, яднайцеся!

БЕЛАРУСКІ УНІВЕРСІТЭТ

ВЫДАЕЦЦА
3 1935 г.

ОРГАН ПАРТКОМА, РЭКТАРАТА, МЯСЦНОМА, КАМІТЭТА КАМСАМОЛА І ПРАФНОМА
БЕЛАРУСКАГА ОРДЭНА ПРАЦОУНАГА ЧЫРВОНАГА СЦЯГА
ДЗЯРЖАУНАГА УНІВЕРСІТЭТА ІМЯ У. І. ЛЕНІНА

ЧАЦВЕР

28

КРАСАВІКА

1977 г.

№ 15(1165)

Цана 2 кап.

Няхай жыве 1 Мая
— Дзень міжнароднай салідарнасці працоўных у барацьбе супраць імперыялізму, за мір, дэмакратыю і сацыялізм!

(З Заклікаў ЦК КПСС да 1 Мая 1977 г.)

У СВЯТОЧНЫХ КАЛОНАХ

Першамай па зямлі нашай
кročыць,
Кліча ён да яднання людзей
І ўсіх на шырокія плошчы
Грамадой згуртаванай вядзе.
Крочаць людзі ў святочных
калонах,
І здаецца зямля маладзей!
З кожным годам пад сцягам
чырвоным
Усё болей сумленных людзей!
Сцяг барвовы, як сонца
свабоды,
Яркім полымем у сэрцах
гарыць
І збліжае, яднае народы,
Для працоўных каб шчасце
здабыць!
Гэй, таварыш, далёкі і блізкі!
Ты гучней нашу песню спявай!
Хай жыве з пастаяннай
прапіскай
У кожным сэрцы бунтар —
Першамай!
Г. ШЧУР

Няхай жыве ленинская знешняя палітыка Савецкага Саюза — палітыка міру і дружбы народаў, згуртавання ўсіх сіл, якія змагаюцца супраць імперыялізму, рэакцыі і вайны!
(З Заклікаў ЦК КПСС да 1 Мая 1977 г.)

ПЛАНЕТА СЯБРОЎ

ТАЦЫНА МІШ з Германскай Дэмакратычнай Рэспублікі ўзначальвае савет дружбы ўніверсітэта, у які ўваходзіць 11 студэнтаў. Таня — член Сацыялістычнай адзінай партыі Германіі — закончыла Берлінскі ўніверсітэт, зараз займаецца ў аспірантуры на фізікальным факультэце. Аб рабоце савета дружбы яна расказвае з захапленнем:

— Штабам усёй грамадскай дзейнасці з'яўляецца савет дружбы. На кожны месяц мы складаем план работы. Дапамагаем студэнтам арганізоўваць вечары адпачынку. У вольны час выязджаем у калгасы і саўгасы, на прадрпрыемствы, дзе знаёмімся з жыццём савецкіх людзей. Кожную нядзелю ў інтэрнаце гучыць радыёперадача, якая расказвае пра выдатнікаў вучобы, пра трыя мэрпрыемствы, якія праводзяцца ва ўніверсітэце.

Перадачы вядзём на рускай мове. Яна стала для нас агульнай і, галоўнае, дапамагае зразумець адзін аднаго. На рускай мове выпускаецца таксама і насценная газета.

Зараз мы працуем над афармленнем пакоя дружбы. Кожнае зямляцтва студэнтаў паабдала зрабіць які-небудзь падарунак для яго. Есць ужо і першы сувенір — падарунак кубінскіх сяброў. Нядаўна ўдзельнічалі ў фестывалі мастацкай самадзейнасці замежных студэнтаў, прысвечаным 60-годдзю Вялікага Кастрычніка.

— Мы занялі першае месца, — з гонарам сказала Таня. — Галоўнае ў дзейнасці савета — мацаваць дружбу. 1 Мая мы, студэнты розных нацыянальнасцей, будзем удзельнічаць у дэманстрацыі, ісці ў цесных радах тых, хто сёння змагаецца за мір.

ХАЛІМ БАДАУІ нарадзіўся ў паўднёвай частцы Лівана. Доўгі час ён жыў у горадзе Бейруце, дзе працаваў і вучыўся. Чатыры гады назад Халім прыехаў у Савецкі Саюз, каб па-

глыбіць свае веды. І цяпер ён паспяхова займаецца ва ўніверсітэце на III курсе фізічнага факультэта.

— Для нас, ліванцаў, — гаворыць Халім Бадаўі, — Першамай назаўжды застанецца вялікім святам. У бурныя гады палітычнага жыцця Лівана, пасля падзей 1967 года, мне, як рабочаму і студэнту, штодзёна даводзілася сутыкацца з вострымі нацыянальнымі і сацыяльнымі праблемамі. Наш народ працягваў барацьбу за незалежнасць, супраць ізраільскай агрэсіі, за сацыяльны прагрэс. Мне разам з перадавой моладдзю давялося выступаць за сапраўдную дэмакратыю ўнутры краіны. І ў гэтыя цяжкія дні народа гады мы заўжды адчувалі брацкую падтрымку працоўных ўсіх міральных краін, веліч міжнароднай салідарнасці працоўных.

Мы просім Халіма расказаць, як святкуецца Першамай у яго на радзіме.

— У нас, — працягвае ён, — праводзяцца мітынгі, урачыстыя сходы, на якіх абмяркоўваюцца самыя вострыя пытанні жыцця. Да ўдзелу ў дэманстрацыі заклікае працоўных прафсаюзы блок прагрэсіўных партый. Рыхтуюцца лозунгі з палітычнымі і эканамічнымі патрабаваннямі. Кіруюць правядзеннем дэманстрацыі самыя стойкія рабочыя, члены прагрэсіўных партый. Ва ўмовах абвостранай унутранай класавай барацьбы ў краіне дэманстрацыі выліваюцца ў хвалюючае выступленне пра-

цоўных, праходзяць у напружанай абстаноўцы. Два гады назад у час грамадзянскай вайны ў Ліване дэманстрацыі былі адменены. Іх правядзенне немагчыма і зараз. Але ж вору ў тую гадзіну, калі гэтак жа незалежна, як і ў нашай краіне, прайду па вуліцах Бейрута ў святочнай калоне дэманстрантаў.

Ірак — радзіма КАДУМА МАЖЫДА. Там ён закончыў Багдадскі ўніверсітэт. Звыш чатырох гадоў працаваў выкладчыкам фізікі ў школе. Хутка Кадум будзе абараняць у Белдзяржуніверсітэце імя У. І. Леніна ступень кандыдата фізічных навук.

— Калі я ад'язджаў у Савецкі Саюз, — прыгадаў ён, — то атрымаў наказ ад сяброў набыць трывалыя веды, а вярнуўшыся на радзіму, раскажаць ім пра развіццё першай сацыялістычнай краіны ў свеце, аб яе дасягненнях. Мая вялікая мара — лабіваць у краіне, дзе гаспадарамі з'яўляюцца працоўныя, і пажаць з народам Леніна — здзейснілася. Вось ужо некалькі год я жыву ў горадзе-героі Мінску. Цёплыя сяброўскія сустрэчы з людзьмі гэтага прыгожага горада, гутаркі з імі пакінулі ў маім жыцці самыя прыемныя уражанні.

Я хачу бачыць сваю краіну таксама сацыялістычнай, каб у ёй не было бедных, галодных і беспрацоўных.

Зараз я займаюся на IV курсе факультэта прыкладнай матэматыкі на кафедры «Метады аптымальнага кіравання». Адчуваю сябе шчаслівай, што маю магчымасць вывучаць сваю спецыяльнасць пад кіраўніцтвам вядомага вучонага, кіраўніка кафедры Р. Габасова.

Калі мы гутарылі з Марынай, у панокі знаходзіліся яе сябры. Мы запыталіся ў іх, якую песню яны хацелі б заспяваць у святочнай калоне. Балгарскія студэнты дружна адказалі: «Гімн дэмакратычнай моладзі свету».

Два гады назад ІСА ДАВОРЫ закончыў механіка-матэматычны факультэт нашага ўніверсітэта. Зараз ён працягвае вучобу ў аспірантуры.

— У нашай краіне, — рас-

казвае Іса, — у сувязі з палітычным пераваротам з 1973 года палітычныя дэманстрацыі забаронены. Парушэнне гэтага закона праследуецца ўрадам.

Мы, студэнты з Афганістана, кожны год прымаем актыўны ўдзел у першамайскай дэманстрацыі, якая праходзіць у Мінску. Звычайна афганскія студэнты крочаць у калоне Мінскага матэрнага завода, з рабочымі якога іх звязвае даўняе сяброўства.

У трэці раз ЮНУС КОЙТА з Гвінеі будзе сустрацца 1 Мая ў Беларусі. Юнус — студэнт II курса механіка-матэматычнага факультэта нашага ўніверсітэта.

— Святкаванне Першамая ў СССР — усхвалявана заўважае Юнус, — дэманструе салідарнасць савецкага народа з працоўнымі ўсяго свету. Ваша краіна з'яўляецца для нас прыкладам. Народ рэспублікі Гвінеі накіроўвае ўсе намаганні на перамогу сацыялізму ў краіне і на вызваленне Афрыкі ад каланіяльнага гнёту. І мы верым у сваю перамогу.

НГО АНЬ ТУЕТ прыехала з В'етнама. Вучыцца на трэцім курсе факультэта прыкладнай матэматыкі. Яна не была на радзіме тры гады.

— За гэты час там шмат што змянілася, — расказвае Нго Ань. Самай значнай дэманстрацыяй на радзіме для яе было першамайскае свята 1973 года на плошчы Вадзін. Тады, за дзень да свята, апошні амерыканскі салдат пакінуў в'етнамскую зямлю.

У дзень 1 Мая мне хацелася б быць на радзіме, несці в'етнамскі сцяг па вуліцах нашай сталіцы. Я не маю такой магчымасці. Толькі ж мне здаецца, не гэта галоўнае, а тое, што мы змагаемся за мір, братэрства, роўнасць. Тут, у Мінску, у мяне шмат сяброў, з якімі я пайду на першамайскую дэманстрацыю. У нас сябры на ўсёй планеце.

У. ДЗЯТЧЫК,
М. КУРГАНСКИ.

ТЫ ВЫВУЧАЕШ МАТЭМАТЫКУ

«...Калі вы хочаце ўдзельнічаць у вялікім жыцці, то напайце сваю галаву матэматыкай, пакуль ёсць к таму магчымасць. Яна зробіць вам потым вялізную дапамогу ва ўсёй вашай працы... Матэматыка дысцыплінуе розум, прывучае да лагічнага мыслення. Нездарма гавораць, што матэматыка — гэта гімнастыка розуму». Гэтыя словы М. І. Калініна адносяцца ў першую чаргу да студэнтаў.

У ВУН яма пастаяннага кантролю, яма дзённіка... Каб гэта не ўваляло ў зман, не расслабляй сябе, штодзённа ўпарта і настойліва працуй! Вельмі важна не ўпусціць асноўных паняццяў на лекцыях, інакш далей нічога не зразумееш. Тут нельга адкладваць на потым. Толькі рэгулярныя заняткі дадуць вынік, таму трэба штодзённа планавачь самастойныя заняткі матэматыкай.

Трэба падкрэсліць, што практычныя заняткі не з'яўляюцца толькі практыкаваннямі для замацавання матэрыялу, прачытанага на лекцыях. Шмат чаго тут вывучаецца дадаткова (не вывучалася на лекцыях!), таксама як не ўсе пытанні лекцыйнага курса могуць быць замацаваны з дапамогай прыкладаў і задач з-за недахопу часу, які адво-

дзіцца на вывучэнне праграма матэрыялу. Усё гэта патрабуе асабліва інтэнсіўнай працы для авалодання прадметам.

Лекцыі неабходна канспектаваць, выкарыстоўваючы скарачэнні і ўмоўныя знакі, стараючыся запісаць галоўную сутнасць расказанага, а не літаральна словы лектара, г. зн. запісаць вызначэнні, фармуліроўкі тэрэм, матэматычныя вылічэнні і малюнкi, якія робіць на дошцы лектар. Пры канспектаванні пакойдай абавязкова палі да адной трэці шырыні старонкі, вылучаючы раздзелы, загалюкi, падкрэслваючы асноўнае.

Старайся засвоіць матэрыял на лекцыі, працаваць над асэнсаваннем матэрыялу разам з лектарам, але не механічна пісаць толькі канспект. Дома трэба прачытаць свой канспект, дапоўніць яго, калі трэба, з падручніка, вылучыць незразумелыя месцы і зрабіць неабходныя тлумачэнні на паллях. Калі ж прापущыў якую-небудзь лекцыю, то яе абавязкова трэба вывучыць па падручніку або канспекту сябра, дабіваючыся поўнага разумення. Памылка многіх студэнтаў у тым, што яны ў першую чаргу стараюцца запомніць прачытанае, а імкненне сур'езна разабрацца ў гэтым адно-

сіцца на другі план або на потым. Рабі якраз наадварот. Спачатку дабіся поўнага разумення матэрыялу, паўтары яго і запомні асноўны змест. Перад кожнай лекцыяй успомні матэрыял папярэдняй, паглядзі свой канспект, падручнік, выканай кантрольныя заданні, калі такія былі.

Да практычных заняткаў рыхтуйся рэгулярна. Калі не атрымаешся рашэнне задачы, звярніся да сябра, да дапаможніка.

Ніколі не перапiсвай гатовых рашэнняў. Разбярся ў іх, а потым рашы самастойна. Перад заняткамі грунтоўна вывучы і запомні неабходныя тэрэмы і формулы. Памяць павінна выкарыстоўвацца з поўнай нагруквай, але толькі ў саюзе з разуменнем. Праўда, студэнта нярэдка падводзяць прагалы ў ведах па курсу сярэдняй школы. Канешне, многае паступова забываецца, а карыстацца прыйдзецца і асноўнымі элементарнымі функцыямі, чарціць іх графікі, рашаць ураўненні і няроўнасці, праводзіць трыганаметрычныя і лагарыфмічныя пераўтварэнні. Пры неабходнасці паўтары тое ці іншае пытанне са школьнага курса, а з сабой заўсёды бяры дапаможнік па матэматыцы.

Выдатніца вучобы студэнтка ІV курса біялагічнага факультэта Ганна Лазакіч на занятках у лабараторыі.

Фота Л. СУШКЕВІЧ.

ПА Б Д У
ФАРМАЦЫЯ

Кнігі вучаць дабру

НЯДАУНА У ГОСЦІ ДА СЛУХАЧОУ ПАДРЫХТОУЧАГА АДЗЯЛЕННЯ ГРУПЫ ФІЛОЛАГАУ ПРЫІШОУ ПІСЬМЕННІК І. ГРАМОВІЧ. НАМ НАДОУГА ЗАПОНІЦА ГЭТА СУСТРЭЧА.

Іван Іванавіч амаль равеснік нашай Савецкай дзяржавы. Але, нягледзячы на ўзрост, ён вельмі вясёлы, жыццрадасны чалавек, хутка знаходзіць кантакт з аўдытарыяй. Ян сказаў сам пісьменнік, ён заўсёды адчувае сябе настаўнікам.

— Педагог жыве ў маім сэрцы. Бо я спончыў педагогічны інстытут і нават крыху працаваў па спецыяльнасці.

Творы Грамовіча вучаць дабру, вучаць змагацца са злом. Пісьменнік пазнаёміў нас са сваімі новымі творами.

А. НОВІКАУ,
слухач падрыхтоўчага адзьялення.

Абмеркавалі надзённыя пытанні

21 КРАСАВІКА АДБЫЛОСЯ ЧАРГОВАЕ ПАСЯДЖЭННЕ КАМІТЭТА КАМСАМОЛА ГІСТАРЫЧНАГА ФАКУЛЬТЭТА. БЫЛІ АБМЕРКАВАНЫ ПЫТАННІ РАБОТЫ ШКОЛЫ КАМСАМОЛЬСКАГА АКТИВУ, ПРАВЯДЖЕННЯ ПАЛІТІНФАРМАЦЫЙ У ГРУПАХ І НА КУРСАХ, АБ РАБОЦЕ СЕКТАРА ДРУКУ КАМІТЭТА КАМСАМОЛА, АРГАНІЗАЦЫЙ

Самая складаная фігура ў студэцкім асяроддзі — троечнік. Нават з двоечнікамі лягчэй — іх самым банальным чынам выключаюць з ВУН. А вось троечнік... Яго даследавалі і неаднойчы, не скрывалі трывогі — пасрэдняы веды, значыць, у будучым пасрэдны спецыяліст. Ён у нас даўно забран на састаўныя, «раскладзен па катэгорыях:

А Д З Н А К А Ш Э Р А Я, Ш Э Р А Я...

ТРОЕЧНИК-ГУЛЬТАЙ. Або скатваецца да двоечнікаў, або праяўляе сілу волі і вучыцца на стыпендыю. У першабытным сваім стане часцей за ўсё ВУН не заканчвае.

ТРОЕЧНИК — НЕАРГАНІЗАВАНЬ. Мае падвіг — недысцыплінаваны. Такога неабходна вучыць вучыцца, вучыць арганізоўваць сваю працу ў ВУН.

ТРОЕЧНИК — ГРАМАДСКІ РАБОТНИК. Траціць на выкананне грамадскіх даручэнняў не толькі увесь вольны час, але і час лекцыі.

ТРОЕЧНИК з ПРЫНЦЫПАМ «АБЫ ДЫПЛОМ». Мешчанін у студэцтве. Самы злосны тып, бо займае ўсе пяць год чужое месца.

Катэгорыі катэгорыямі, але кожны студэнт індывідуальны. Не так даўно на грамадска-палітычнай атэстацыі ў адной з

ІДЭАЛАГІЧНАГА СТУДЭНЦАГА АТРАДА І ІНШ.

Адказная за сентар інфармацыі і кантролю аспірантка Вера Сяргеенкава расказала аб справах і патрэбах першай ва універсітэце школы камсамольскага актыву. Яна ўнесла канкрэтныя прапановы па палепшэнні работы школы: падзяліць факультэты школы на секцыі, збіраць на пасяджэнні тых актывістаў, якім даная лекцыя прынясе карысць, а не збіраць усіх агулам.

На камітэце былі адзначаны лепшыя актывісты па арганізацыі і кантролі за правядзеннем палітінфармацый — першакурсніца адзьялення

груп універсітэта давялося пацуж наступны маналог:

— Чаму ў мяне тройкі? Усё з-за адсутнасці часу. Я вельмі захапляюся, люблю кіно, амаль кожны вечар у філармоніі, выставачных залах. Максім Канчалюўскі прыязджаў са сваімі праграмамі, тыдзень пасля

ПРАБЛЕМЫ І

вучылішча пайшоў. Паступіў, усё, але потым кінуў. Працаваў... А на наступны год ужо ў ВУН... — **БУДУЧУЮ РАБОТУ Добра УЯУЛЯЕШ! ТАБЕ ПАДАБАЕЦЦА ТВАЯ ПРАФЕСІЯ!** — Пакуль што не ведаю. Адкажу пасля размеркавання.

МЕРКАВАННІ

хадзіла, да падручніка дакрунцуца не магла... Не, я сваю будучую работу таксама люблю, але ж вы самі гаворыце — трэба быць рознабаковым, культурным чалавекам...

Паразмаўляць з гэтай дзяўчынай не ўдалося, як не ўдалося гэта зрабіць і з некаторымі іншымі студэнтамі, у залікоўках якіх была аднастайная і тужлівая «вудачка». Ці то людзі баяліся, ці то адчувалі ўсю хісткасць «глебы» пад сабой і сваімі прынцыпамі.

Чалавек, які рашыўся на размову, прасіў не называць яго імя. Ён вучыцца, але не ў нашай установе. Троечнік.

— **ТЫ ПАСТУПАЎ У ІНСТЫТУТ ПАСЛЯ ШКОЛЫ!** — Не. Спачатку ў ваеннае

адзьялення Павел Церашковіч.

Ф. БАРОДКІНА,
Я. ДУБРОУСКІ.

Цікавая сустрэча

СТУДЭНТЫ ПЕРШАЙ ГРУПЫ ІІ КУРСА ЮРЫДИЧНАГА ФАКУЛЬТЭТА ВЫРАШЫЛІ АРГАНІЗАВАЦЬ ЛЕКТОРЫЙ АБ АМЕРЫЦЫ.

Ініцыятары запарсілі ўдзельнічаць у ім загадчыка кафедры дзяржаўнага права прафесара Анаталія Аляксандравіча Галаўно. Прафесар А. Галаўно часта бывае за мя-

жой, гэта цікавы, эрудзіраваны чалавек, які карыстаецца у студэнтаў заслужаным аўтарытэтам і павагай. Анаталій Аляксандравіч згадзіўся падзяліцца сваімі ўражанымі аб паездцы па ЗША. Цэляы дзве гадзіны працягвалася захапляючае вуснае падарожжа, якое суправаджалася паказам слайдаў, фатаграфій, суверіраў. Мы папалі то ў гарадок Дзісная, то ў Чынага, хадзілі па Брандвене, знаёміліся з характарамі і нормамі амерыканцаў. Калі расказ прафесара падышоў к канцу, хацелася слухаць яшчэ супастаўляць, даведвацца, разважаць.

В. СТРЭМКОУСКАЯ, Л. АСТАПЕНКА.

МЕНАХ ШПАРГАЛКАМІ КАРЫСТАЕЦСЯ!

— Хто імі не карыстаецца?! Выдатнікі, праўда, ідуць так, «пустымі»... Але я сам не пішу, бяру чужыя.

— **І УДАЕЦЦА!** — Як павязе...

Яму было не па сабе. Размова ішла не з прыемных. Чалавек не апраўдаў сябе знешне. Так і гаварыў: гультай. Але, напэўна, ён апраўдваў сябе ўнутрана, бо жыў, не мяняючы сваё жыццё. Я ўспомніла, ён яшчэ згадзіўся, што кожны чалавек стварае сябе сам, і сказаў, што амаль ці не з панядзелка збіраецца ўзяцца за розум. Але нешта перашкаджала здзейсніць добрыя намеры. А можа, не знайшлося сапраўднага сябра, трэцяга пляча...

І ўсё ж, чаму такое шэрае жыццё? Я спытала: «Ты не хацеў бы пайсці з інстытута, як некалі з вучылішча?» — «А што я буду потым рабіць? Армія? Зноў паступаць? Наўрад ці паступлю я потым!» Ён сам разумей, што справа не ў змене знешніх абставін. Калі ж, калі складваюцца гэтыя «ўнутраныя абставіны», гэта інертнасць, гэта лянота? На першым курсе ўсе роўныя, ніхто не думае аб дрэнных адзнаках, не запісвае сябе ў троечнікі.

Усе роўныя, але розныя. Як лакмусавая папера — адносіны да вучобы. Мой суб'яседнік не змог увабраць у сябе аднаўдзіную ісціну: той, хто прыйшоў у ВУН, павінен вучыцца. Павінен.

Прыняўшы на сябе груз абавязкаў, мы атрымліваем і задавальненне ад іх выканання, і радасць маленькіх перамога. А гэта тое, што складае зацікаўленасць справай, якой збіраешся прысвяціць жыццё.

С. ШЫДЛОУСКАЯ.

РАМОНАК

КЛУБ АМАТАРАЎ ПРЫРОДЫ

Яшчэ параўнальна нядаўна дзікія жывёлы на тэрыторыі Беларусі знаходзіліся на грані поўнага знікнення — сумны вынік войнаў, стыхійных няшчасцяў, неабмежаванага палявання.

Бясцільныя што-небудзь зрабіць супраць бешанага націску шматлікай раці аматараў вострых адчуванняў і нажывы, дарэвалюцыйных вучоных рабілі самыя змрочныя прагнозы адносна прыродных багаццяў краю. Так, вядомы ў мінулым прафесар Шнітнікаў пі-

ЛЕС І ЧАЛАВЕК

саў, што апошнія бабры знікнуць пры жыцці яго пакалення. Такі ж лёс чакаў ласёў, аленьяў, сабалёў, гарнастаяў і многіх іншых жывагоў беларускіх лясоў. Магчыма, падобныя меркаванні вучоных і апраўдаліся б, калі б не Вялікая Кастрычніцкая сацыялістычная рэвалюцыя.

У першыя ж гады Савецкай улады найбольш цікавыя ў прыродных адносінах тэрыторыі рэспублікі былі ўзяты пад дзяржаўную ахову, дзе створаны зараз вядомыя запаведнікі Белавежская пушча і Бярэзінскі. Для работы прыцягнулі лепшых спецыялістаў — лесаводаў, паляўніцтвазнаўцаў, заалягаў, батанікаў.

Тут забаранілі паляванне, рыбалоўства, нарыхтоўку драўніны, падсечку дрэў, выпас жывёлы, нарыхтоўку сена, лекавых раслін, ягад, насення, пладоў і грыбоў, здабычу выкапняў. Спіннілі прымяненне ядахімікатаў. Дзікіх звяроў сталі рэгулярна падкармливаць.

У месцах найбольшай канцэнтрацыі жывёл устаноўлены пастаянныя салонцы, стварылі штучныя вадаёмы. Прышлося таксама зрабіць адстрэл празмерна распладзіўшыхся ваўкоў і хворых жывёл.

Штатным работнікам запаведнікаў, канешне, наўрад ці ўдалося б з усім гэтым справіцца. На дапамогу да іх прыйшлі шматлікія аматары прыроды, шматлікія грамадскія інспектары.

Зараз у Белавежскай пушчы 285 відаў млекакормячых, а ў Бярэзінскім запаведніку — 50 відаў млекакормячых, 197 відаў птушак, 13 відаў паўзуючых і земнаводных. Спакойна пасуцца ў лясных гущарах зубры, ласі, алені. Па берагах рэчак кляпатліва снуюць норкі, андатры, выдры. Будуць гнёзды качкі, гусі, кулікі. Такуюць глухары, курлычучы жураўлі. Баброў у Бярэзінскім запаведніку развівалася столькі, што іх ужо адлюльваюць для рассялення ў іншых месцах.

СПРАВЫ СЯБРОЎ ПРЫРОДЫ

У наш час праблема аховы прыроды — адна з самых актуальных. Аб ёй шмат пішуць, шмат гавораць. А што робяць непасрэдна побач з намі?

Сёмы год існуе на біялагічным факультэце дружина аховы прыроды, якая была створана па ініцыятыве саміх студэнтаў.

Давайце пацікавімся, чым займаюцца яе члены.

Канкрэтныя справы залежаць ад пары года. Зімой студэнты заняты ў асноўным барацьбой з «ёлачнікамі»,

вясной яны ахоўваюць прыгажуні-бязозкі ад шматлікіх «любіцеляў» бярозавога соку. Але і вясной, і летам, і восенню галоўны напрамак работы — барацьба з браканьерамі. Выязджаюць студэнты ўсёй дружнай у лес. Правяраюць у паляўнічых наяўнасць ліцэнзій на права адстрэлу звяроў і птушак, дакументы на стрэльбы. Сочаць, каб адстрэльвалі толькі тых жывёл, паляванне на якіх дазволена законам. Шмат турбот прыносяць браканьеры-рыбаловы. Калі паляўнічыя не так ужо часта адважваюцца на парушэнне існуючых правілаў, то рыбаловы не вельмі стрымліваюць сябе ў рамках дазволенага. Таму летам у членаў дружны шмат работы на Мінскім моры.

Адны з самых актыўных членаў нашай дружны — Барыс Аношанка, Вольга Трацякова, Ігар Суракоў, Дзмітрый Тэльтман. Кожны з іх лічыць, што быць актыўным членам дружны — значыць аддаваць значную частку вольнага часу на справу аховы прыроды.

У гэтым годзе ў арганізацыі дружны аховы прыроды адбыліся значныя змены. Аб іх раскажаў Сяргей Фацееў:

— На некалькі дзён ездзіў у Маскоўскі дзяржаўны ўніверсітэт імя М. В. Ламаносава член дружны студэнт III курса біяфака Д. Тэльтман. Ён пазнаёміўся з работай дружны маскоўскіх студэнтаў. У іх ёсць чаму павучыцца. Па ўзору масквічоў у нашай дружыне зараз створаны тры сектары. Калі раней члены дружны

ўдзельнічалі па чарзе ва ўсіх мерпрыемствах, то зараз кожны сектар будзе займацца толькі адной пэўнай справай. Сектары наступныя: па барацьбе з браканьерамі-паляўнічымі, браканьерамі-рыбаловамі і сектар прапаганды. Апошні будзе падтрымліваць сувязь з іншымі арганізацыямі адпаведнага профілю, а таксама з камітэтам камсамола ўніверсітэта, з ўніверсітэцкай газетай. Робатай трох сектараў кіруе штаб дружны аховы прыроды. Яго старшынёй выбран студэнт III курса біялагічнага факультэта Вячаслаў Казак.

— Параўноўваючы работу нашай дружны з работай маскоўскіх студэнтаў, мне хочацца звярнуць увагу на тое, што ў МДУ дружина аховы прыроды з'яўляецца агульнаўніверсітэцкай. Там у рабоце ўдзельнічаюць студэнты розных факультэтаў. У нас жа працуюць толькі студэнты біяфака, — дапаўняе сябра Барыс Аношанка. — А мы б вельмі жадалі наладзіць сувязі з іншымі факультэтамі. Гэтыя сувязі могуць быць рознымі. Галоўнае, безумоўна, непасрэдны ўдзел у справах нашай дружны. А чаму б, напрыклад, юрыстам не працягнуць нам некалькі лекцый аб нашых правах і абавязках? Дапамога нам вельмі патрэбна.

Калі я спытала, куды звяртацца тым, хто жадае ўступіць у дружыну, мне адказалі:

— Чакаем усіх жадаючых на біяфаку ў пакоі № 725.

А. ПАРАХНЕВІЧ.

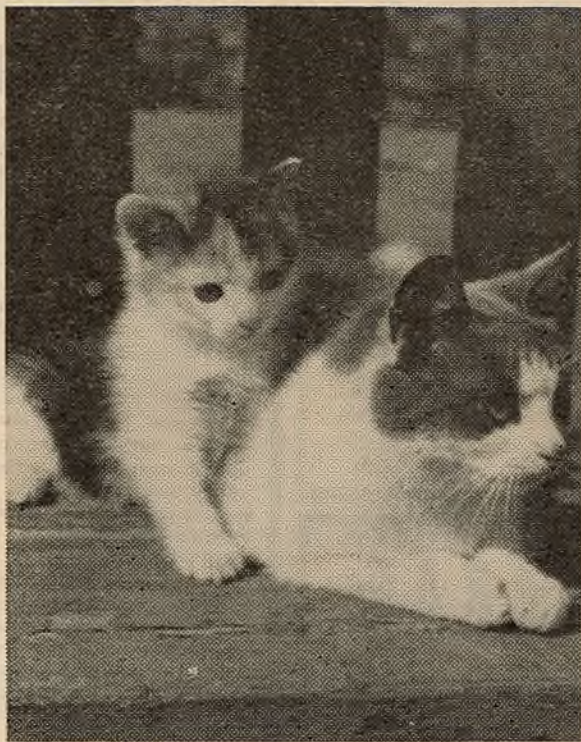
НЕЧАКАНАЯ СУСТРЭЧА

Ішоў я нядаўна з сябрамі дадому. Пры набліжэнні да інтэрната мы звярнулі ўвагу на вялікі птушыны шум. Над адным дрэвам хмарай кружыліся галкі і вароны. Яны з дружным крыкам то падляталі да дрэва, то зноў адляталі. Нам стала цікава, і мы вырашылі паглядзець, што будзе далей.

Прыгледзеўшыся, мы заўважылі каршуна, які сядзеў на самай вяршы-

ні дрэва і нешта трымаў у кіпцюрах. Дык вось яно што! Галкі і вароны не давалі драпежніку расправіцца са сваёй ахвярай. Каршун, відаць, і сам зразумеў, што яму не вытрымаць птушынай атакі. Ён раптам узняўся ўгору і выпусціў здабычу. На наша здзіўленне, з яго смяротных абдымкаў вылецеў верабей і знік у блакітнай прасторы.

А. ВЫРВІЧ.

За спіною маці.

Фота Н. ДОРАШ.

ЗАГАДКА ГІГАНЦКІХ ТРАЎ

На Камчатцы, Курільскіх астравах і Сахаліне сустракаюцца травяныя джунглі, у якіх сваёй асаблівасцю і канік. Такія травы ў сярэдняй паласе СССР дасягаюць у вышыню каля 1 м, а на Далёкім Усходзе вымахваюць у два чалавечыя росты. За суткі сцябло можа падоўжыцца на 20 см.

Гэты гігантызм траў даўно ўжо інтрыгуе батанікаў. Галоўную ролю тут, мабыць, іграюць урадлівыя вулканічныя глебы. Але гэта толькі здагадка. «Дрожжы», выклікаючы бурны рост траў на Далё-

кім Усходзе, пакуль што не знойдзены. Экспедыцыя Біелага-глебавага інстытута Далёкаўсходняга цэнтра АН СССР некалькі гадоў вывучалі расліннасць Камчаткі. Даследчыкі выявілі, што на карэннях траў-гігантаў у канцу лета паяўляюцца клубянькі, багатыя пажыўнымі рэчывамі. Відаць, дзякуючы ім травы і атрымліваюць магчымасць паскорана расці да пачатку наступнай вясны. Разгадка тайны гіганцкіх траў дае ключ да павышэння ўраджайнасці сельскагаспадарчых культур.

НАШ ЗААПАРК

Часта на вуліцы Ціміразева, што ў Гродна, можна бачыць такую з'яву. Малыш цягне свайго бацьку ці маці да варот, на якіх вялізнымі літарамі выведзена: «Заапарк», і глядзіць на старэйшых такімі выразнымі вачаняткамі, што тыя не вытрымліваюць і ўліваюцца разам з дзецьмі ў латок, які цячэ на сустрэчу з чаруючым светам жывёл.

Раней, у час буржуазнай Польшчы, у Гродна на месцы цяперашняга будынка сельскагаспадарчага інстытута размяшчалася гімназія імя Адама Міцкевіча. У гэтай гімназіі біялогію выкладаў Ян Кахановіч, які вельмі любіў прыроду свайго краю і абышоў разам з вучнямі ўсю Гродзеншчыну. З кожнага паходу энтузіясты прыносілі ўсё новыя і новыя віды жывёл для жывога кутка, які дзейнічаў у гімназіі. Куток хутка разросся настолькі, што не было сродкаў на яго ўтрыманне.

Але Ян Кахановіч знайшоў выхад: ён арганізуе «Таварыства аматараў прыроды», вызначае членскія ўзносы. І гэта дапамагло. Паяўляюцца сродкі, паявілася нават магчымасць набыць жывёл з паўднёвых краін. Калекцыя паступова расшыралася і перарасла патрэбы гімназіі. Да Кахановіча заапарку, і ён разам з дэлегацыяй аматараў жывёл ідзе ў гарадскі магістрат. Спраба была ўдалай. Пад заапарк была выдзелена

плошча ў чатыры гектары. Кахановіч разам са сваімі вучнямі расчысчае месца, будзе ваальеры, але справіцца з бетаніраванымі дарожкамі яны былі не ў сілах. Тады Кахановіч просіць ваеннага каменданта горада (ён быў членам «Таварыства аматараў прыроды») аб дапамозе. Той выконвае просьбу і пасылае на дапамогу салдат з гаўптвахты.

У 1927 годзе заапарк раскрыў свае дзверы перад першымі наведвальнікамі. Ён быў створан толькі энтузіязмам людзей, якія горада любілі прыроду. Польскія буржуазныя ўлады не патрацілі на гэта ні капейкі.

У 1939 годзе, пасля ўз'яднання Заходняй Беларусі, заапарк становіцца набыткам рэспублікі, хутка расшыраецца і ўжо ў 1941 годзе налічвае больш як 400 экзэмпляраў прадстаўнікоў фауны з розных куткоў свету.

Цяпер заапарк мае штырокія сувязі з многімі заалагічнымі садамі краіны, а таксама з нашымі цыркамі. Яго звяроў можна ўбачыць на многіх цыркавых прадстаўленнях. Дураў, Філатаў, Безано і іншыя вядомыя дрэсіроўшчыкі працуюць з выхаванцамі заапарку.

Хутка заапарк будзе святкаваць свой 50-гадовы юбілей. Ужо амаль паўвека сюды прыходзяць людзі, і заапарк прыносіць ім шчасце сустрэчы з цудоўным светам жывёл.

Г. ГАУРЫЦКІ.

